

екологічно відповідального покоління, яке буде бережно ставитися до навколишнього світу та природних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Толочко С. В. Інноваційні технології навчання : навч. посіб. Київ: НАУ, 2021. 140 с.
2. Толочко С. В., Бордюг Н. С. Нетворкінг у формуванні екологічної компетентності здобувачів освіти на аксіологічних засадах. *Інструментарій виховання в сучасних закладах освіти: реалізація творчих і соціально значущих програм, проєктів* : зб. матер. наук.-практ. конф. (Умань, 31 травня 2022). Київ, ІПВ НАПН, 2022. С. 150–153.
3. Толочко С. В., Бордюг Н. С. Воркшоп як метод практико-орієнтованого навчання у формуванні екологічної компетентності здобувачів освіти. Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 грудня 2022). Івано-Франківськ: «НАІР», 2022. С. 160–165.
4. Толочко С. В. Теоретико-методологічний аналіз гейміфікації як сучасного освітнього феномена. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 1(19). С. 369–383.
5. Толочко С. В. Інноваційні технології формування компетентності здобувачів освіти: від гейміфікації до проєктної діяльності. *Вісник освіти та науки*. 2023. № 4 (10). С. 710–725.
6. Bordiug N., Tolochko S., Les T. Educational hub as a space for the development of professional and practical competence of environmental safety specialists. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2022. № 1(46). P. 12–17.
7. Tolochko S., Bordiug N., Les T. Content, forms and methods of building the environmental competence of education recipients on the basis of axiology. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2022. № 2(47). P. 20–26.
8. Tolochko, S., Bordiug, N., Mironets, L., Mozul, I., Tanasiichuk, I. Forming ecological culture in educational applicants within the context of modern education. *Revista amazonia Investiga*. 2023. № 12 (61). P. 41–50.

Д.В. Трейтяк, м. Київ

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ

У дослідженні розкриваються особливості використання цифрового простору в процесі формування громадянської активності в старшокласників. Розкрито особливості використання соціальних мереж для сприяння утвердження громадянської активності молоді. Визначено основні напрями виховної роботи в цифровому середовищі.

Ключові слова: громадянська активність, старшокласники, цифровий простір, соціальні мережі.

Громадянська активність є тією цінністю, що передбачає активну участь особи в соціальному й політичному житті організації, громади або цілої країни задля відстоювання спільних інтересів і цінностей та з метою спільного добробуту. Громадянська активність є однією з базових цінностей, що сприяють формуванню національної солідарності, без активної участі в житті країни неможлива повноцінна інтеграція до соціуму та переживання за долю

свого народу.

До проблеми формування громадянської активності зверталися науковці, які досліджували різні аспекти становлення та розвитку громадянської освіти. Зокрема, серед вітчизняних дослідників до різних аспектів питання громадянської активності звертались науковці-історики (М. Грушевський, С. Русова), соціологи (Д. Акімов, О. Киричук, М. Лукашевич), психологи та педагоги (І. Бех, М. Боришевський, О. Пометун, М. Остапенко, І. Жадан, О. Сухомлинська, С. Рябова).

Відповідно до стандарту базової середньої освіти громадянська активність є важливою складовою, яка має допомагати формуванню в молоді ідеї справедливості, демократії, рівних прав і можливостей, що передбачають відповідальність, спроможність брати участь у громадянському й суспільному житті, спираюсь на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей [4].

Демократичний суспільний лад надає широкі можливості для кожної людини у сферах самореалізації, а також перспективи впливати на прийняття рішень, тобто бути свідомою й відповідальною частиною суспільства. Таким чином, сама по собі демократія сприяє формуванню в більшості людей активності й ініціативності. А втім, серед сучасної молоді нерідким явищем стає пасивність, інертність і слабкий рівень зацікавленості в активній громадянській діяльності.

Цифровий простір нині відіграє ключову роль у нашому житті, і в процесах навчання та виховання зокрема. З огляду на означене найбільш правильним рішенням вважаємо використання цифрового простору для сприяння формування громадянської активності молоді.

Опитування, проведені в багатьох школах України, показали, що нині до активної громадянської діяльності в школі залучена лише половина учнів, при цьому чверть із них ніколи не брала участь у будь-яких заходах.

Чи залучений ти до громадсько-активної діяльності у школі?

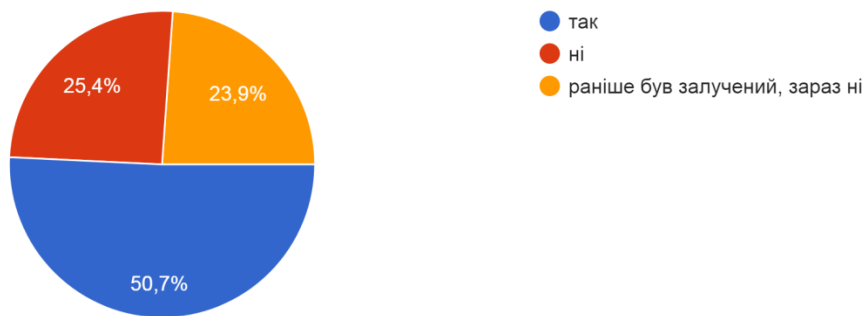

Рис. 1. Залученість старшокласників до громадсько-активної діяльності в школах.

Нині соціальні мережі міцно увійшли в наше життя, ставши помічником у спілкуванні, освіті, роботі й дозвіллі. Старшокласники є однією з груп населення, яка найактивніше використовує соціальні мережі, позитивно сприймає новації та із цікавістю випробовує нові можливості цифрового простору.

Саме тому цифровий простір як середовище виховання має високий потенціал для сприяння розвитку громадянської активності в старшокласників. Залучаючи учнів до участі в спільних проєктах, таких як вибори самоврядування, організація та проведення позакласних заходів, волонтерські проєкти, патріотичні квести, благодійні акції й подібне, можна в цікавій для молоді формі сприяти підвищенню їхньої активності й залученості до громадянського життя.

Активна громадянська позиція у XXI столітті вимагає наявності низки можливостей і навичок, оскільки сучасні технології створили розширену сферу громадянської активності. Старшокласники повинні мати доступ до інформації з різноманітних цифрових платформ включно із сайтами новин, урядовими сайтами, блогами та соціальними мережами. Вони повинні мати можливість аналізувати отриману інформацію, оцінювати її якість. Крім моніторингу інформації, громадянська активність передбачає також активну участь у політичних і соціальних процесах через новітні засоби масової інформації. Молоді люди можуть робити свій внесок у політичний дискурс, надаючи власні ідеї, пропонуючи коментарі та відповідаючи на опублікований матеріал. Вони

можуть писати, поширювати та підписувати петиції, а також реєструвати свої думки за допомогою онлайн-опитувань. Старшокласники повинні мати змогу підтримувати зв'язок з державними службовцями за допомогою цифрових платформ. Вони можуть вербувати волонтерів для громадської та політичної діяльності, збирати гроші для кандидатів та проєктів, а також брати участь в протестах [4].

Задля підвищення громадянської активності старшокласників у цифровому просторі можна виокремити декілька пріоритетних напрямів діяльності:

1. Розроблення освітніх курсів, інтерактивних вправ, онлайн-проєктів. Це можуть бути короткі відеоуроки або повноцінні онлайн-курси. Такі матеріали можуть включати в себе теоретичні знання про основні принципи громадянської діяльності, приклади успішних акцій і методику планування й реалізації власних ініціатив.

2. Активна діяльність у соціальних мережах, яка включатиме в себе створення спеціалізованих сторінок для обміну ідеями, інформацією та обговоренням громадянських питань. Старшокласники можуть ділитися своїми поглядами, ідеями.

3. Залучення учнів до участі в онлайн-кампаніях, підпису електронних петицій, створення ініціатив і проєктів.

4. Використання ігор та інтерактивних вправ, спрямованих на розвиток громадянської свідомості й активності. Розроблення спеціальних додатків або онлайн-платформ, які надають інформацію та допомагають залучатися до громадянської діяльності.

Особливу увагу варто звернути на соціальні мережі, адже вони є середовищем спілкування, навчання й дозвілля в більшості старшокласників. Використання соціальних мереж для формування громадянської активності серед старшокласників може бути надзвичайно ефективним, оскільки ці платформи користуються значною популярністю. Створення сторінок у Facebook, груп у Telegram та інших соціальних мережах, присвячених

обговоренню громадянських питань, допоможе учням підтримувати контакти й залучати молодь до обговорень, обміну ідеями та до різних ініціатив. Крім того, соціальні мережі дозволяють проводити вебінари, трансляції або онлайн-дискусії на актуальні теми з громадянської активності. Учні можуть брати участь у обговореннях, ставити запитання та висловлювати свої думки. Залучення учнів до участі в конкурсах, пов'язаних з громадянською діяльністю, також може бути ефективним заходом, адже молоді притаманна цікавість та азарт, схильність до змагань і самоствердження [1].

Таким чином, формування громадянської активності в старшокласників у цифровому просторі має спиратися на низку методів та враховувати те, що сучасні технології створили розширену сферу громадянської активності. Цифровий простір відіграє важливу роль у формуванні громадянської свідомості й активності серед старшокласників. Він надає доступ до інформації, сприяє обміну думками та організації громадянських заходів. Створення освітніх матеріалів і курсів допомагає стимулювати інтерес та формує необхідні компетентності в старшокласників. Використання соціальних мереж як засобу для обговорення, обміну ідеями та організації різноманітних заходів сприяє залученню молоді до громадянської діяльності. Окрім доступу до інформації, старшокласники також потребують розвитку навичок критичного мислення, аналізу та комунікації, щоб ефективно використовувати цифровий простір для участі в громадянських ініціативах.

Список використаної літератури

1. Bennett, W. Lance. The Personalization of Politics Political Identity, Social Media, and Changing Patterns of Participation, The annals of the American Academy of Political and Social Science, 2012, 644 (1). С. 20-39
2. Mihailidis, Paul. Media Literacy and the Emerging Citizen: Youth, Engagement and Participation in Digital Culture. New York: Peter Lang Publishing, Inc. 2014. 224 с.
3. Owen, Diana. Teaching Civics in the Digital Age: The Use of Traditional and Innovative Pedagogies. 2023. DOI: 10.33774/apsa-2023-mt0h4.
4. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. URL: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/05/gromado.pdf> (дата звернення: 27.02.2024).